Приложение 1
к основной образовательной
программе основного общего образования

Рабочая программа
по родному(чувашскому)языку
для 7-8 классов
на 2023-2024 учебный год

Разработчик программы:
Ярмулина Дина Николаевна,
учитель изобразительного искусства
первой квалификационной категории

Яншихово- Норваши
2023

Пояснительная записка

«Тăван (чăваш) чĕлхи» предметпа 7-8 -мĕш классем валли ĕç программине çакăн пек документсене тĕпе хурса тунă:

- **Стандарт:** 2010-мĕш çулта Мускавра кăларнă Пĕтĕмĕшле Вĕрентĕвĕн Федераллă Патшалăх Стандарчĕ.
- **Программа:** Чăваш чĕлхи. Тĕслĕх программа: чăваш шкулĕн 5-9 класĕсем валли / И.А.Андреев, Г.Н.Семенова, Ю.М.Виноградов. – Шупашкар: Чăваш Республикин вĕренӳ институчĕн издательство центрĕ, 2013.
- **Учебник:** Чăваш чĕлхи: 5 класс валли / Л.П. Сергеев, Е.А. Андреева, Г.Ф.Брусова. – Шупашкар: Чăваш кĕнеке издательстви, 2014.
- Чăваш чĕлхи: 6-мĕш класс валли / Л.Г.Петрова, Ю.М.Виноградов. – Шупашкар: Чăваш кĕнеке издательстви, 2014.
- Чăваш чĕлхи: 7-мĕш класс валли / Л.Г.Петрова, Ю.М.Виноградов. – Шупашкар: Чăваш кĕнеке издательстви, 2016.
- Чăваш чĕлхи: 8-мĕш класс валли / Ю.М. Виноградов, А.С. Егорова. – Шупашкар: Чăваш кĕнеке изд-ви, 2018.
- Чăваш чĕлхи: 9-мĕш класс валли / Ю.М. Виноградов, А.С. Егорова, Л.Г. Петрова – Шупашкар: Чăваш кĕнеке изд-ви, 2019.

ТĂВАН (ЧĂВАШ) ЧĔЛХИНЕ ВĔРЕННИН РЕЗУЛЬТАЧĔСЕМ
(мĕн пĕлмелле, мĕн пултармалла)

Планируемые результаты изучения предмета «Родной (чувашский) язык» (7-8 класс)

Личностные результаты

1. Российская гражданская идентичность (патриотизм, уважение к Отечеству, к прошлому и настоящему многонационального народа России, чувство ответственности и долга перед Родиной, идентификация себя в качестве гражданина России, субъективная значимость использования русского языка и языков народов России, осознание и ощущение личностной сопричастности судьбе российского народа). Осознанное, уважительное и доброжелательное отношение к истории, культуре, религии, традициям, языкам, ценностям народов России (в том числе и чувашей) и народов мира. Осознанное понимание того, что чувашский язык является частью чувашской национальной духовной культуры.

2. Готовность и способность обучающихся к саморазвитию и самообразованию на основе мотивации к обучению и познанию;

3. Развитое моральное сознание и компетентность в решении моральных проблем на основе личностного выбора, формирование нравственных чувств и нравственного поведения, осознанного и ответственного отношения к собственным поступкам.

4. Сформированность ответственного отношения к учению; уважительного отношения к труду, наличие опыта участия в социально значимом труде.

5. Сформированность целостного мировоззрения, соответствующего современному уровню развития науки и общественной практики, учитывающего социальное, культурное, языковое, духовное многообразие современного мира.

6. Осознанное, уважительное и доброжелательное отношение к другому человеку, его мнению, мировоззрению, культуре, языку, вере, гражданской позиции. Готовность и способность вести диалог с другими людьми и достигать в нем взаимопонимания.

7. Развитость эстетического сознания через освоение художественного наследия народов России и мира, творческой деятельности эстетического характера (способность понимать художественные произведения, отражающие разные этнокультурные традиции; сформированность основ художественной культуры обучающихся как части их общей духовной культуры, как особого способа познания жизни и средства организации общения).

8. Уважение к истории культуры своего Отечества, выраженной в том числе в понимании красоты человека; потребность в общении с художественными произведениями, сформированность активного отношения к традициям художественной культуры как смысловой, эстетической и личностно-значимой ценности).

Метапредметные результаты

Регулятивные УУД

1. Умение самостоятельно определять цели обучения, ставить и формулировать новые задачи в учебе и познавательной деятельности, развивать мотивы и интересы своей познавательной деятельности.

Обучающийся сможет:

- анализировать существующие и планировать будущие образовательные результаты;
- идентифицировать собственные проблемы и определять главную проблему;
- выдвигать версии решения проблемы, формулировать гипотезы, предвосхищать конечный результат;
- ставить цель деятельности на основе определенной проблемы и существующих возможностей;
- формулировать учебные задачи как шаги достижения поставленной цели деятельности;
- обосновывать целевые ориентиры и приоритеты ссылками на ценности, указывая и обосновывая логическую последовательность шагов.

2. Умение самостоятельно планировать пути достижения целей, в том числе альтернативные, осознанно выбирать наиболее эффективные способы решения учебных и познавательных задач.

Обучающийся сможет:

- определять необходимые действие(я) в соответствии с учебной и познавательной задачей и составлять алгоритм их выполнения;
- обосновывать и осуществлять выбор наиболее эффективных способов решения учебных и познавательных задач;
- определять/находить, в том числе из предложенных вариантов, условия для выполнения учебной и познавательной задачи;
- выбирать из предложенных вариантов и самостоятельно искать средства/ресурсы для решения задачи/достижения цели;
- составлять план решения проблемы (выполнения проекта, проведения исследования);
- определять потенциальные затруднения при решении учебной и познавательной задачи и находить средства для их устранения;
- описывать свой опыт, оформляя его для передачи другим людям в виде технологии решения практических задач определенного класса;
- планировать и корректировать свою индивидуальную образовательную траекторию.

3. Умение соотносить свои действия с планируемыми результатами, осуществлять контроль своей деятельности в процессе достижения результата, определять способы действий в рамках предложенных условий и требований, корректировать свои действия в соответствии с изменяющейся ситуацией.

Обучающийся сможет:

- определять совместно с педагогом и сверстниками критерии планируемых результатов и критерии оценки своей учебной деятельности;
- отбирать инструменты для оценивания своей деятельности, осуществлять самоконтроль своей деятельности в рамках предложенных условий и требований;
- оценивать свою деятельность, аргументируя причины достижения или отсутствия планируемого результата;

4. Умение оценивать правильность выполнения учебной задачи, собственные возможности ее решения.

Обучающийся сможет:

- определять критерии правильности (корректности) выполнения учебной задачи;
- анализировать и обосновывать применение соответствующего инструментария для выполнения учебной задачи;
- свободно пользоваться выработанными критериями оценки и самооценки, исходя из цели и имеющихся средств, различая результат и способы действий;

- фиксировать и анализировать динамику собственных образовательных результатов.

5. Владение основами самоконтроля, самооценки, принятия решений и осуществления осознанного выбора в учебной и познавательной.

Обучающийся сможет:

- наблюдать и анализировать собственную учебную и познавательную деятельность и деятельность других обучающихся в процессе взаимопроверки;
- соотносить реальные и планируемые результаты индивидуальной образовательной деятельности и делать выводы;
- принимать решение в учебной ситуации и нести за него ответственность;
- самостоятельно определять причины своего успеха или неуспеха и находить способы выхода из ситуации неуспеха;
- демонстрировать приемы регуляции психофизиологических/ эмоциональных состояний для достижения эффекта успокоения (устранения эмоциональной напряженности), эффекта восстановления (ослабления проявлений утомления), эффекта активизации (повышения психофизиологической реактивности).

Познавательные УУД

1. Умение определять понятия, создавать обобщения, устанавливать аналогии, классифицировать, самостоятельно выбирать основания и критерии для классификации, устанавливать причинно-следственные связи, строить логическое рассуждение, умозаключение (индуктивное, дедуктивное, по аналогии) и делать выводы.

Обучающийся сможет:

- подбирать слова, соподчиненные ключевому слову, определяющие его признаки
свойства;
- выстраивать логическую цепочку, состоящую из ключевого слова и соподчиненных ему слов;
- выделять явление из общего ряда других явлений;
- строить рассуждение от общих закономерностей к частным явлениям и от частных явлений к общим закономерностям;
- строить рассуждение на основе сравнения предметов и явлений, выделяя при этом общие признаки;
- излагать полученную информацию, интерпретируя ее в контексте решаемой
задачи;
- самостоятельно указывать на информацию, нуждающуюся в проверке, предлагать и применять способ проверки достоверности информации;
- объяснять явления, процессы, связи и отношения, выявляемые в ходе познавательной и исследовательской деятельности (приводить объяснение с изменением формы представления; объяснять, детализируя или обобщая; объяснять с заданной точки зрения);
- выявлять и называть причины события, явления, в том числе возможные / наиболее вероятные причины, возможные последствия заданной причины, самостоятельно осуществляя причинно-следственный анализ;
- делать вывод на основе критического анализа разных точек зрения, подтверждать вывод собственной аргументацией или самостоятельно полученными данными.

2. Умение создавать, применять и преобразовывать знаки и символы, модели и схемы для решения учебных и познавательных задач.

Обучающийся сможет:

- обозначать символом и знаком предмет и/или явление;
- определять логические связи между предметами и/или явлениями, обозначать данные логические связи с помощью знаков в схеме;
- создавать абстрактный или реальный образ предмета и/или явления;
- строить схему, алгоритм действия, исправлять или восстанавливать неизвестный ранее алгоритм на основе имеющегося знания об объекте, к которому применяется алгоритм;
- строить доказательство: прямое, косвенное, от противного;
- анализировать/рефлексировать опыт разработки и реализации учебного проекта, исследования (теоретического, эмпирического) на основе предложенной проблемной ситуации, поставленной цели и/или заданных критериев оценки продукта/результата.

3.Смысловое чтение.

Обучающийся сможет:

- находить в тексте требуемую информацию (в соответствии с целями своей деятельности);
- ориентироваться в содержании текста, понимать целостный смысл текста, структурировать текст;
- устанавливать взаимосвязь описанных в тексте событий, явлений, процессов;
- критически оценивать содержание и форму текста.

3. Формирование и развитие экологического мышления, умение применять его в познавательной, коммуникативной, социальной практике и профессиональной ориентации.

Обучающийся сможет:

- определять свое отношение к природной среде;
- распространять экологические знания и участвовать в практических делах по защите окружающей среды;
- выражать свое отношение к природе через рисунки, сочинения, модели, проектные работы.

4. Развитие мотивации к овладению культурой активного использования словарей других поисковых систем.

Обучающийся сможет:

- определять необходимые ключевые поисковые слова и запросы;
- осуществлять взаимодействие с электронными поисковыми системами, словарями;
- формировать множественную выборку из поисковых источников для объективизации результатов поиска;
- соотносить полученные результаты поиска со своей деятельностью.

Коммуникативные УУД

1. Умение организовывать учебное сотрудничество и совместную деятельность с учителем и сверстниками; работать индивидуально и в группе: находить общее решение и разрешать конфликты на основе согласования позиций и учета интересов; формулировать, аргументировать и отстаивать свое мнение.

Обучающийся сможет:

- определять возможные роли в совместной деятельности;
- играть определенную роль в совместной деятельности;
- определять свои действия и действия партнера, которые способствовали или препятствовали продуктивной коммуникации;
- корректно и аргументированно отстаивать свою точку зрения, в дискуссии уметь выдвигать контраргументы, перефразировать свою мысль (владение механизмом эквивалентных замен);
- критически относиться к собственному мнению, с достоинством признавать ошибочность своего мнения (если оно таково) и корректировать его;
- организовывать учебное взаимодействие в группе (определять общие цели, распределять роли, договариваться друг с другом и т. д.);
- выделять общую точку зрения в дискуссии;
- договариваться о правилах и вопросах для обсуждения в соответствии с поставленной перед группой задачей;
- организовывать учебное взаимодействие в группе (определять общие цели, распределять роли, договариваться друг с другом и т. д.);
- устранять в рамках диалога разрывы в коммуникации, обусловленные непониманием/неприятием со стороны собеседника задачи, формы или содержания диалога.

2. Умение осознанно использовать речевые средства в соответствии с задачей коммуникации для выражения своих чувств, мыслей и потребностей для планирования и регуляции своей деятельности; владение устной и письменной речью, монологической контекстной речью.

Обучающийся сможет:

- определять задачу коммуникации и в соответствии с ней отбирать речевые средства;
- отбирать и использовать речевые средства в процессе коммуникации с другими людьми (диалог в паре, в малой группе и т. д.);
- представлять в устной или письменной форме развернутый план собственной деятельности;
- соблюдать нормы публичной речи, регламент в монологе и дискуссии в соответствии с коммуникативной задачей;

- высказывать и обосновывать мнение (суждение) и запрашивать мнение партнера в рамках диалога;
- принимать решение в ходе диалога и согласовывать его с собеседником;
- создавать письменные «клишированные» и оригинальные тексты с использованием необходимых речевых средств;
- использовать вербальные средства (средства логической связи) для выделения смысловых блоков своего выступления;
- использовать невербальные средства или наглядные материалы, подготовленные/отобранные под руководством учителя;
- делать оценочный вывод о достижении цели коммуникации непосредственно после завершения коммуникативного контакта и обосновывать его.

3. Формирование и развитие компетентности в области использования информационно-коммуникационных технологий (далее – ИКТ).

Обучающийся сможет:
- целенаправленно искать и использовать информационные ресурсы, необходимые для решения учебных и практических задач с помощью средств ИКТ;
- использовать компьютерные технологии (включая выбор адекватных задаче инструментальных программно-аппаратных средств и сервисов) для решения информационных и коммуникационных учебных задач, в том числе: вычисление, написание писем, сочинений, докладов, рефератов, создание презентаций и др.;
- использовать информацию с учетом этических и правовых норм;
- выделять информационный аспект задачи, оперировать данными, использовать модель решения задачи;
- выбирать, строить и использовать адекватную информационную модель для передачи своих мыслей средствами естественных и формальных языков в соответствии с условиями коммуникации

Предметные результаты (предмета вĕреннин результачĕсем)

7 класс

1) чăваш чĕлхи чăваш халăх чĕлхи, хамăр республикăра патшалăх чĕлхи (вырăс чĕлхипе пĕрле) пулса тăнине ăнланни; тăван чĕлхепе культура хушшинче тачă çыхăну пуррине пĕлни; чăваш чĕлхи уйрăм çынпа общество пурнăçĕнче мĕнле вырăн йышăннине ăша хывни;

2) тăван чĕлхене пĕлни чăваш культурине, халăх пуласлăхĕшĕн пысăк пĕлтерĕшлĕ пулнине, çавăнпа чĕлхене вĕренме тивĕç пуррине ăнланни;

3) пуплевĕн тĕрлĕ тĕсĕпе усă курма пултарни;

Илтнине ăнланни тата вулав хăнăхăвĕ:
- сăмахпа каласа е çырса пĕлтернине (текст тĕллевне, темине, тĕп тата хушма информацине) кирлĕ пек ăнланни;
- стильпе жанр енчен мĕнле пулнине пăхмасăр текста вулавăн тĕрлĕ тĕсĕпе (çиелтен пăхса тухни, паллашмалла пăхса тухни, вĕренни) усă курни;
- вуланă текста информаци енчен улăштарса çĕнетме (план тума, тезиссем çырма) пултарни; кĕнекепе, хаçат-журналпа ĕçлеме пĕлни;
- словарьсен тĕрлĕ тĕсĕпе, пĕлкĕчсемпе (вăл шутра электрон носителе кĕртнисемпе) усă курма хăнăху пурри;
- пуплев сыпăкĕсене содержани, функци, усă курнă чĕлхе хатĕрĕсем тăрăх танлаштарма пултарни.

Сăмах вĕççĕн калани тата çыру:
- шухăша сăмахпа каласа тата çырса ирĕклĕн те тĕрĕс уçса пама пултарни; текст тытăмне тĕрĕс тытса пыни (логикăлăх, шухăш юхăмĕн йĕркелĕхĕ, çыхăнулăх пурри, темăпа килĕшсе тăни); çыраканнин пурнăçри пулăмсем çинчен, вулани-илтни çинчен хăй шухăшне калама хăнăху пурри;
- итленĕ е вуланă текста пĕр-пĕр виçепе кĕскетсе (улăштармасăр, план туса, тезис хатĕрлесе) каласа е çырса пани;
- хутшăну задачисене кура ку е вăл чĕлхе хатĕрĕ суйласа илсе пĕр-пĕр жанр законĕсем тăрăх текст (калав, хаклав, çыру, расписка, шантару, заявлени) тума пултани;
- монологпа диалог тĕсĕсене пĕлни; ачан хăйĕн тантăшĕсем умĕнче кĕске хыпар вуласа пама, доклад тума хăнăху пурри;
- çырура орфографипе пунктуаци правилисене пăхăнни;
- чĕлхе хатĕрĕсем вырăнне пуплев хатĕрĕсемпе (мимикăпа, алă хусканăвĕпе) вырăнлă усă курни;
- харпăр хăй тунă текста лайăхлатма тата редакцилеме вăй çитерни.

4) чăваш чĕлхине тĕпчекен ăслăлăхăн никĕсне ăша хывни; чĕлхен шайĕсемпе единицисем хушшинчи çыхăнусене ăнланни;
5) чĕлхе ăслăлăхĕн тĕп ăнлавĕсене алла илни: чĕлхе вĕрентĕвĕ тата унăн тĕп пайĕсем; чĕлхе тата пуплев, пуплевпе усă курса хутшăнни, калаçу тата çыру; монолог тата диалог; пуплев ситуацийĕ; пуплевĕн функципе шухăшран килекен тĕсĕсем (калав, сăнлав, ăслав); текст; чĕлхе единицисем, вĕсен паллисем тата пуплевре усă курнă чухнехи уйрăмлăхĕсем;
6) сăмаха фонетика, тытăмĕ, пулăвĕ, лексика енчен тишкерме пĕлни, сăмах майлашăвĕпе предложение синтаксис енчен тишкерни; текста ун содержанийĕ, тĕп паллисемпе тытăмĕ енчен, пуплевĕн функцире палăракан тĕсĕсене кура, чĕлхе уйрăмлăхĕсене пăхса, илемлĕх хатĕрĕсене шута илсе тишкерни;
7) тăван чĕлхен эстетика функцине ăнланса илни, илемлĕ литература тексчĕсене тишкернĕ май пуплев единицин илемлĕхне курма пĕлни.

Вĕренекенсен çаксене пĕлмелле *(Ученик научится)*:
- вулавăн пур тĕсне те алла илни (ăнлануллă, паллашуллă, тишкерӳллĕ (пăхса тухни) вулав) тата вуланă материала ăша хывни;
- аудированин мĕн пур тĕсĕпе ĕçлеме пултарни (мĕн пурне ăнланса, тĕп содержанине ăнланса, хăш-пĕр информацие суйласа илсе) тата чĕлхен тĕрлĕ функциллĕ уйрăмлăхне шута илсе текста тĕрĕс информацилени;
- текстсене кирлĕ пек ăнланма, шухăшне тĕрĕс уçса пама тата текст тĕсĕсене шута илсе (калав, сăнлав, ăслав) ăнлантарса пама пултарни;
- полилогра тата диалогра хутшăнма, калаçу тĕллевне, ситуацине, сферăна кура чăваш литература чĕлхин нормисене тата пуплев этикетне тытса пырса монолог тума пултарни;
- чăваш литература чĕлхин тата пуплев этикечĕн нормисене шута илсе тĕрлĕ жанрлă, стильлĕ текстсене йĕркелеме пĕлни тата редакцилеме пултарни;
- текстăн тĕп шухăшне, темине, тĕллевне ăнланса текста тишкерме пĕлни;
- чĕлхен нормине (орфоэпи, орфографи, лексика, грамматика нормисене) пăхăнма;
- орфографи тата пунктуаци правилисене тĕрĕс усă курса çырма;
- сăмах пĕлтерĕшĕсене ăнлантарма, синонимсем, антонимсем е омонимсем тупма;
- текст планĕ тума, текстăн темипе тĕп шухăшне палăртма;
- шухăша йĕркипе, вĕçе-вĕçĕн каласа е çырса пама, сăнарлă мелпе усă курма, пĕр-пĕр сăмахпа вырăнсăр усă курассинчен хăтăлма;
- кĕнекепе, словарьсемпе тата ытти пĕлӳ хатĕрĕсемпе, вĕсен шутĕнче хаçат-журналпа та Интернетпа, ĕçлеме хăнăхăвĕ пулни;
- сайра тĕл пулакан сăмахсен пĕлтерĕшĕсемпе словарь тăрăх паллашса вĕсене пуплеве кĕртсе пыма;
- вĕреннĕ пуплев пайĕсен формисемпе пуплевре тĕрĕс усă курма;
- предметра усă куракан чĕлхе единицисене пĕр-пĕринчен уйăрма, вĕсене ăнланма, унсăр пуçне хăйсен ĕçĕсене хак пама, çырнине тĕрĕслеме тата тĕрĕс информаци пама;
- хутсăр тата хутлă предложенире чарăну паллисене тĕрĕс лартма, вĕсене ăнлантарма;
- сăмахсене лексика тата морфологи тишкĕрĕвĕ тума, сăмах тытăмне пĕлме, хутсăр тата хутлă предложенисене тишкерме;
- ĕç хучĕсем çырма.

Вĕренекенсен çаксене тума пултармалла (*Ученик получит возможность научиться)*:
- сăмахсене тĕрĕс, вырăнлă тата илемлĕ калас тĕлĕшĕнчен пăхса хăйĕн тата ют çын калаçăвне хак пама пултарни;
- палăртнă результат тăрăх калаçу ситуацийĕпе ăнăçулăха пăхса хăй тухса калаçнине тишкерме; калаçу ăнăçсăрлăхĕн тĕп сăлтавĕсене ăнланма тата ăнлантарма пултарни;
- конспект, хаклав, реферат, статья, доклад, интервью çырма пултарни;
- пĕр-пĕр темăпа доклад тума, тухса калаçма пултарни;
- тĕрлĕ калаçăва хутшăнма, хăй шухăшне аргументсемпе çирĕплетсе пама пултарни;
- сăмах тымарне тупса малалла пĕр тымарлă çĕнĕ сăмахсем тума пĕлни;
- хăйсем тĕллĕн вĕренӳ тĕллевне палăртма, хăйсем валли вĕренӳре аталанас тĕлĕшпе çĕнĕ задачăсем лартма, йĕркелеме; хăйсен пултараслăхне, интересĕсене аталантарма; ăнăçлă мелсем суйласа илсе хăйсен тĕллевне пурнăçлама пултарни.

Предметные результаты (предмета вĕреннин результачĕсем)
8 класс

1) чăваш чĕлхи чăваш халăх чĕлхи, хамăр республикăра патшалăх чĕлхи (вырăс чĕлхипе пĕрле) пулса тăнине ăнланни; тăван чĕлхепе культура хушшинче тачă çыхăну пуррине пĕлни; чăваш чĕлхи уйрăм çынпа общество пурнăçĕнче мĕнле вырăн йышăннине ăша хывни;
2) тăван чĕлхене пĕлни чăваш культуришĕн, халăх пуласлăхĕшĕн пысăк пĕлтерĕшлĕ пулнине, çавăнпа чĕлхене вĕренме тивĕç пуррине ăнланни;
3) пуплевĕн тĕрлĕ тĕсĕпе усă курма пултарни.
Илтнине ăнланни тата вулав хăнăхăвĕ:
- сăмахпа каласа е çырса пĕлтернине (текст тĕллевне, темине, тĕп тата хушма информацине) кирлĕ пек ăнланни;
- стильпе жанр енчен мĕнле пулнине пăхмасăр текста вулавăн тĕрлĕ тĕсĕпе (çиелтен пăхса тухни, паллашмалла пăхса тухни, вĕренни) усă курни;
- вуланă текста информаци енчен улăштарса çĕнетме (план тума, тезиссем çырма) пултарни; кĕнекепе, хаçат-журналпа ĕçлеме пĕлни;
- словарьсен тĕрлĕ тĕсĕпе, пĕлкĕчсемпе (вăл шутра электрон носителе кĕртнисемпе) усă курма хăнăху пурри;
- пуплев сыпăкĕсене содержани, функци, усă курнă чĕлхе хатĕрĕсем тăрăх танлаштарма пултарни;
Сăмах вĕççĕн калани тата çыру:
- шухăша сăмахпа каласа тата çырса ирĕклĕн те тĕрĕс уçса пама пултарни; текст тытăмне тĕрĕс тытса пыни (логикăлăх, шухăш юхăмĕн йĕркелĕхĕ, çыхăнулăх пурри, темăпа килĕшсе тăни); çыраканнин пурнăçри пулăмсем çинчен, вулани-илтни çинчен хăй шухăшне калама хăнăху пурри;
- итленĕ е вуланă текста пĕр-пĕр виçепе кĕскетсе (улăштармасăр, план туса, тезис хатĕрлесе) каласа е çырса пани;
- хутшăну задачисене кура ку е вăл чĕлхе хатĕрĕ суйласа илсе пĕр-пĕр жанр законĕсем тăрăх текст (калав, хаклав, çыру, расписка, шантару, заявлени) тума пултани;
- монологпа диалог тĕсĕсене пĕлни; ачан хăйĕн тантăшĕсем умĕнче кĕске хыпар вуласа пама, доклад тума хăнăху пурри;
- çырура орфографипе пунктуаци правилисене пăхăнни;
- чĕлхе хатĕрĕсем вырăнне пуплев хатĕрĕсемпе (мимикăпа, алă хусканăвĕпе) вырăнлă усă курни;
- харпăр хăй тунă текста лайăхлатма тата редакцилеме вăй çитерни.
4) чăваш чĕлхине тĕпчекен ăслăлăхăн никĕсне ăша хывни; чĕлхен шайĕсемпе единицисем хушшинчи çыхăнусене ăнланни;
5) чĕлхе ăслăлăхĕн тĕп ăнлавĕсене алла илни: чĕлхе вĕрентĕвĕ тата унăн тĕп пайĕсем; чĕлхе тата пуплев, пуплевпе усă курса хутшăнни, калаçу тата çыру; монолог тата диалог; пуплев ситуацийĕ; пуплевĕн функципе шухăшран килекен тĕсĕсем (калав, сăнлав, ăслав); текст; чĕлхе единицисем, вĕсен паллисем тата пуплевре усă курнă чухнехи уйрăмлăхĕсем;
6) сăмаха фонетика, тытăмĕ, пулăвĕ, лексика енчен тишкерме пĕлни, сăмах майлашăвĕпе предложение синтаксис енчен тишкерни; текста ун содержанийĕ, тĕп паллисемпе тытăмĕ енчен, пуплевĕн функцире палăракан тĕсĕсене кура, чĕлхе уйрăмлăхĕсене пăхса, илемлĕх хатĕрĕсене шута илсе тишкерни;
7) тăван чĕлхен эстетика функцине ăнланса илни, илемлĕ литература тексчĕсене тишкернĕ май пуплев единицин илемлĕхне курма пĕлни.

Вĕренекенсен çаксене пĕлмелле *(Ученик научится)*:
- вулавăн пур тĕсне те алла илни (ăнланулла, паллашулла, тишкерӳллĕ (пăхса тухни) вулав) тата вуланă материала ăша хывни;
- аудированин мĕн пур тĕсĕпе ĕçлеме пултарни (мĕн пурне ăнланса, тĕп содержанине ăнланса, хăш-пĕр информацие суйласа илсе) тата чĕлхен тĕрлĕ функциллĕ уйрăмлăхне шута илсе текста тĕрĕс информацилени;
- текстсене кирлĕ пек ăнланма, шухăшне тĕрĕс уçса пама тата текст тĕсĕсене шута илсе (калав, сăнлав, ăслав) ăнлантарса пама пултарни;
- полилогра тата диалогра хутшăнма, калаçу тĕллевне, ситуацине, сферăна кура чăваш литература чĕлхин нормисене тата пуплев этикетне тытса пырса монолог тума пултарни;
- чăваш литература чĕлхин тата пуплев этикечĕн нормисене шута илсе тĕрлĕ жанрлă, стильлĕ текстсене йĕркелеме пĕлни тата редакцилеме пултарни;
- текстăн тĕп шухăшне, темине, тĕллевне ăнланса текста тишкерме пĕлни;
- чĕлхен нормине (орфоэпи, орфографи, лексика, грамматика нормисене) пăхăнма;
- орфографи тата пунктуаци правилисене тĕрĕс усă курса çырма;
- сăмах пĕлтерĕшĕсене ăнлантарма, синонимсем, антонимсем е омонимсем тупма;
- текст планĕ тума, текстăн темипе тĕп шухăшне палăртма;

- шухăша йĕркипе, вĕçе-вĕçĕн каласа е çырса пама, сăнарлă мелпе усă курма, пĕр-пĕр сăмахпа вырăнсăр усă курассинчен хăтăлма;
- кĕнекепе, словарьсемпе тата ытти пĕлӳ хатĕрĕсемпе, вĕсен шутĕнче хаçат-журналпа та Интернетпа, ĕçлеме хăнăхăвĕ пулни;
- сайра тĕл пулакан сăмахсен пĕлтерĕшĕсемпе словарь тăрăх паллашса вĕсене пуплеве кĕртсе пыма;
- вĕреннĕ пуплев пайĕсен формисемпе пуплевре тĕрĕс усă курма;
- предметра усă куракан чĕлхе единицисене пĕр-пĕринчен уйăрма, вĕсене ăнланма, унсăр пуçне хăйсен ĕçĕсене хак пама, çырнине тĕрĕслеме тата тĕрĕс информаци пама;
- хутсăр тата хутлă предложенире чарăну паллисене тĕрĕс лартма, вĕсене ăнлантарма;
- сăмахсене лексика тата морфологи тишкĕрĕвĕ тума, сăмах тытăмне пĕлме, хутсăр тата хутлă предложенисене тишкерме;
- ĕç хучĕсем çырма.

Вĕренекенсен çаксене тума пултармалла (*Ученик получит возможность научиться)*:
- сăмахсене тĕрĕс, вырăнлă тата илемлĕ калас тĕлĕшĕнчен пăхса хăйĕн тата ют çын калаçăвне хак пама пултарни;
- палăртнă результат тăрăх калаçу ситуацийĕпе ăнăçулăха пăхса хăй тухса калаçнине тишкерме; калаçу ăнăçсăрлăхĕн тĕп сăлтавĕсене ăнланма тата ăнлантарма пултарни;
- конспект, хаклав, реферат, статья, доклад, интервью çырма пултарни;
- пĕр-пĕр темăпа доклад тума, тухса калаçма пултарни;
- тĕрлĕ калаçăва хутшăнма, хăй шухăшне аргументсемпе çирĕплетсе пама пултарни;
- сăмах тымарне тупса малалла пĕр тымарлă çĕнĕ сăмахсем тума пĕлни;
- хăйсем тĕллĕн вĕренӳ тĕллевне палăртма, хăйсем валли вĕренӳре аталанас тĕлĕшпе çĕнĕ задачăсем лартма, йĕркелеме; хăйсен пултараслăхне, интересĕсене аталантарма; ăнăçлă мелсем суйласа илсе хăйсен тĕллевне пурнăçлама пултарни.

Чăваш чĕлхи предмечĕн содержанийĕ

Чăваш чĕлхи предмечĕн содержанийĕ – 7 класс
VII класс (68 сехет)

VI класра вĕреннине аса илесси

Япала ячĕсен пуплеври тăтăшлăхĕ, вĕсем паллă ячĕ пек те, наречи пек та çӳреме пултарни: *йывăç çурт, улма йывăççи, чул кĕпер; кĕркунне çитрĕ; кĕркунне час-часах çумăр çăвать; Мăнкун эрни; Чăваш чĕлхи урокĕ эрнере иккĕ пулать.*
Хăш-хăш япала ячĕсем тулли тата тулли мар пĕлтерĕшпе те çӳреме пултарни: *кун иртет те çул иртет* – тулли пĕлтерĕшлĕ; *унтанпа кун иртрĕ е çул иртрĕ* теме çук; миçе кун е миçе çул иртнине калас пулать *(пĕр кун иртрĕ, виçĕ çул иртрĕ)* – тулли мар пĕлтерĕшлĕ.

ГЛАГОЛĂН СĂПАТСĂР ФОРМИСЕМ

Сăпатсăр формăсен ушкăнĕсем

Сăпатсăр формăсен ушкăнĕсем: причасти, деепричастии, инфинитив. Сăпатсăр формăсене сăпатлисенчен тата пĕр-пĕринчен уйăракан паллăсем. Сăпатсăр формăсен пелтерĕшĕсем, пуплеври тăтăшлăхĕ.

Причасти

I. Причастин тухăçлă тата тухăçсăр формисем.
Хальхи причасти: унăн формисем – **-акан(-екен)** тата **–ан(-ен)** аффикссем. Хальхи причасти падеж тата хисеп тарăх улшăнни.
Хальхи причастин çуклă форми, вал иртнЕ причастиннипе пер килни: *вулакан кĕнеке – вуламан кĕнеке; вуланă кĕнеке – вуламан кĕнеке.* Хальхи причастин пуплеври вырăнĕ: *тăрăшакан ача; таракана пĕр çул, хăвалакана çĕр çул; ывăл ача ашшĕне, хĕр ача амăшне хывакан; вăл çынпа хирĕçекен мар (хирĕçмест); ача утакан пулчĕ.*
Хальхи причасти **–и** тата **–скер** аффикс йышăнни.
Иртнĕ причасти, унăн çуклă форми пуплеври вырăнĕ (*ĕçленĕ ĕç, ĕçленĕ чух* (е *хыççăн*), *ачасем перемейăна тухнă).*
Иртнĕ причасти **–и** тата **–скер** аффикссем йышăнни, çав аффикслă формăсем падеж тата хисеп тăрăх улшăнни.

Иртнĕ причастин сказуемăй пулнă чухнехи вăхăт пĕлтерĕшĕ.
Иртнĕ причастин пуплеври тăтăшлăхĕ, унăн **–и** аффикслă форми япала ячĕн вырăнĕнче çӳрени.
Пулас причасти, унăн çуклă формисем тата хăш-пĕр падеж формисем *(каяссăн, каясса; хĕвел анаспа; чирлесрен сыхлан).* Пулас причастин ***–шăн(-шĕн)*** аффикслă форми, унăн пуплеври вырăнĕпе пĕлтерĕшĕ.
Пулас причастин пуплеври вырăнĕпе тăтăшлăхĕ.
Хальхи, иртнĕ, пулас причастисен *пул* глаголлă пĕрлешĕвĕсем: *Ача утакан пулчĕ. Анне ĕçе кайнă пулнă. Ĕçе вăхăтра тăвас пулать. Вĕсен пĕлтерĕшĕ.*
Пулмалли причасти, унăн формисем, пуплеври вырăнĕ.
Çителĕклĕх причастийĕ, унăн пулăвĕ, пуплеври вырăнĕ, пĕлтерĕшĕ.
II. Причастисен пĕлтерĕшĕпе пуплеври вырăнне сăнасси. Причасти формисемпе тĕрĕс усă курма хăнăхтарасси: *Пурăнан пурнăçу телейлĕ пултăр; Атте ĕçрен таврăнасса кĕтетпĕр (таврăнассине* мар*); Ĕç ăнăçлă вĕçленессе шанатăп (вĕçленессине* мар*).*
Причастисемпе ытти пуплев пайĕсен синонимлăхĕпе паллаштарасси: *канмалли кун – кану кунĕ, вуламалли кĕнеке – вулав кĕнеки; мухтанакан çын – мухтанчăк çын, çĕтĕлнĕ кĕпе – çĕтĕк кĕпе* т.ыт.те.
Иртнĕ причастипе тата пĕрре иртнĕ вăхăт формисемпе пуплевре вырăнлă усă курасси: *Эпĕ ку çынна таçта курнă (куртăм* мар*). Ман атте ялта ӳснĕ (ӳсрĕ* мар*). Пурăннă тет пĕр карчăкпа старик (пурăнчĕç* мар*).*

Деепричасти

I. Деепричасти пĕлтерĕшĕ, унăн уйрăмлăхĕсем, пуплеври вырăнĕ.
Тăтăшрах тел пулакан деепричасти формисем, вĕсен вариантлăхĕ: **-сан(-сен), -сассăн(-сессĕн), -нăçемĕн (-нĕçемĕн), -нăçем(-нĕçем), -иччен, -са(-се), -а(-е).**
II. Деепричастипе синонимă формăсем, вĕсемпе вырăнлă усă курасси: *килсе çӳре – килех çуре, кăçал Хусана кайса пулмарĕ – кăçал Хусана каяймарăм, васкавлăн – васкаса, тухса ӳкнĕ – тухнă ӳкнĕ* т.ыт.те.

Инфинитив

Инфинитив формисем: ***-ма(-ме), -машкăн(-мешкĕн)*** аффикслисем. Вĕсен пуплеври вырăнĕ.
Чăваш чĕлхинчи инфинитивпа вырăс чĕлхинчи инфинитив, вĕсен уйрăмлăхĕ.

ПУЛĂШУ СĂМАХĔСЕМ

Хыçсăмахсем (4 сехет**)**

I. Хыçсăмахсен пĕлтерĕшĕпе уйрăмлăхĕсем.
Хыçсăмахсемпе тулли мар пĕлтерĕшлĕ сăмахсем (япала ячĕсемпе паллă ячĕсем, наречисем): *вăрман çиййĕн, вăрман хĕррипе, вăрман витĕр, вăрман урлă, çын хыççăн кай.*
II. Хыçсăмахсемпе тулли мар тата тулли пĕлтерĕшлĕ сăмахсене пĕр-пĕринчен уйăрма вĕрентесси (*хыççăн çӳре* – тулли пĕлтерĕшлĕ, *уяв хыççăн* – хыçсăмах, *ăшĕ нимĕр, тулĕ тимĕр* – тулли пĕлтерĕшлĕ, *юр ăшне чик* – тулли мар пĕлтерĕшлĕ).

Союзсем

I. Союзсен пĕлтерĕшĕпе пуплеври вырăнĕ. Сыпăнуллă тата пăхăнуллă союзсем, вĕсен уйрăмлăхĕ, ушкăнĕсем.
Сыпунăллă союзсемпе наречисем, татăксем: *анчах(рах) килтĕм* – наречи; *уйăх çутатать, анчах ăшăтмасть* – союз; *эпĕ ăна пĕрре анчах курнă* – татăк.
Пăхăнуллă союзсемпе тулли мар пĕлтерĕшлĕ глагол формисем: *сывлăхлă пулас тесе* – союз; *эп сана Мускава кайнă тесе* – тулли мар пĕлтерĕшлĕ глагол форми.
II. Союзсемпе пуплевре тĕрĕс усă курасси *(Ванюк, Верук тата Санюк; Ванюкпа Верук тата Санюкпа Нинук).* Союзпа синонимлă формăсемпе вырăнлă усă курасси: *сана курас тесе килтĕм – сана курма килтĕм – сана курасшăн килтĕм.*

Татăксем

I. Татăксен пĕлтерĕшĕ, уйрăмлăхĕсем. Татăксене тĕрĕс çырасси.
II. Татăксем предложени содержанийĕпе тата унăн тытăмĕпе çыхăннине ăнланма хăнăхтарасси.

Междомети

I. Междометисен ытти пуплев пайĕсем хушшинчи вырăнĕ. Междометисене тĕрĕс çырасси, вĕсем хыççăн чарăну палли лартасси.
II. Пуплевре междометисемпе вырăнлă усă курма хăнăхтарасси.

Вĕреннине аса илсе пĕтĕмлетесси

Тулли пĕлтерĕшлĕ сăмахсем тата тулли мар пĕлтерĕшлисем. Пулăшу сăмахĕсем. Вĕсен уйрăмлăхĕ.
Мĕншĕн междомети тулли пĕлтерĕшлĕ сăмахсем шутне те, пулăшу сăмахĕсен шутне те кĕмест?
Чăваш тата вырăс чĕлхисенче паллă ячĕсен уйрăмлăхĕсене ăнкарса илесси. Мĕншĕн чăваш чĕлхинчи паллă ячĕсем вырăс чĕлхинчи пек икĕ ушкăна уйралмаççĕ?
Вырăс чĕлхинче евĕрлевсем пур-и? Эсир вĕсенчен хăшне-хăшне пĕлетĕр? Калаçура вĕсемпе усă куратăр-и?

Çыру ăсталăхĕпе çыхăнуллă пуплеве аталантарасси

Калаçăва е çырăва тикĕс, уçăмлă, таса тума хăнăхтарасси. Шухăша вĕçе-вĕçĕн (пĕрин çинчен тепри çине куçса каймасăр) йĕркелесе пырасси. Калаçура «çӳпĕллĕ» сăмахсем те, ытлаши илемлетни те кирлĕ мар.

Калаçупа çыру чĕлхинчи уйрăмлăхсене асăрхама, вĕсене пăхăнма вĕрентесси. Тĕслĕхрен, калаçура глаголсен кĕске формисем (*каяп, каймас, каян, вăл каймаç йышшисем*) пĕрре те килĕшӳсĕр мар. Çырура вара тулли формăсем вырăнлăрах. Калаçăва диалект сăмахĕсем е вĕсен формисем кĕме пултараççĕ: *уйла* (*шухăшла* вырăнне) *пахча алтрăмăр* (*чаврăмăр*), *хăнча* (*хăçан* вырăнне) çырура вара литература нормисене çирĕпрех тытса пырас пулать.

Чăваш чĕлхи предмечĕн содержанийĕ – 8 класс
VIII класс (68 сехет)

Кӳртĕм калаçу

Тăван чĕлхене упрасси кашни çыннăн тивĕçĕ пулнине ăнланса илме пулăшасси.

Вĕреннине аса илни

Глагол. Глаголăн сăпатлă тата сăпатсăр формисем. Сăпатсăр формăсен ушкăнĕсем: причасти, деепричастии, инфинитив. Сăпатсăр формăсене сăпатлисенчен тата пĕр-пĕринчен уйăракан паллăсем. Сăпатсăр формăсен пелтерĕшĕсем, пуплеври тăтăшлăхĕ.

Предложенин тĕп тата кĕçĕн членĕсем

Хутсăр предложенин грамматика тытăмĕ. Предложени членĕсем. Тĕп членсемпе (подлежащипе сказуемăй) кĕçĕн членсем (определени, дополнени, обстоятельство).

Предложени членĕ пĕр сăмахлă та, темиçе сăмахлă та пулма пултарни.

Предложенири сăмах тепĕр сăмахпа та, сăмах майлашăвĕпе те, подлежащипе сказуемăй пĕрлĕхĕпе те çыхăнма пултарни.

Подлежащипе сказуемай ушкăнĕсем, вĕсем хушшине тире лартасси. Подлежащипе сказуемăй ушкăнĕсемпе пĕтĕмĕшлĕн çыхăнакан сăмахсем.

Тĕп членсăр предложенисем

Тĕп членсăр предложенисен тĕсĕсем. Тĕп членсăр (подлежащисĕр, сказуемăйсăр е харăсах иккĕшĕсĕр) предложенисем.

Кăткăсланнă хутсăр предложенисем

Пĕр йышши членсем. Союзсăр тата союзпа çыхăнакан пĕр йышши сăмахсем. Пĕр йышши членсем çумĕнчи пĕтĕмлетӳ сăмахĕсем. Чарăну паллисемпе уйăрасси.

Чĕнӳ. Ансăр тата анлă чĕнӳ.Чĕнӳсен предложенири вырăнĕ. Чарăну паллисемпе уйăрасси.

Кӳртĕмсем, вĕсен пĕлтерĕшĕ. Чарăну паллисемпе уйăрасси.

Диалог тата монолог.

Тулли мар предложенисем. Тулли мар предложенисен содержанийĕ пуплевре (калаçура е çырура) уçăмланни.

Уйрăмлатнă сăмахсем

Уйрăмлатакан сăмахсем. Предложенире сăмахсене интонаципе уйрăмлатнин тĕллевĕ – вĕсен шухăш çыхăнăвне палăртасси.

Интонаципе уйрăмлатакан сăмахсене çырура чарăну паллисемпе уйăрасси.

Урăх çын сăмахĕсене пĕлтермелли мелсем

Тӳрĕ тата тӳрĕ мар пуплевлĕ предложенисем. Тӳрĕ пуплевлĕ преложенисем, вĕсенче тӳрĕ пуплевпе автор сăмахĕсем еплерех вырнаçни. Диалог. Ăна çырура еплерех йĕркелесси.

Тӳрĕ мар пуплевлĕ предложенисем. Тӳрĕ тата тӳрĕ мар пуплевлĕ предложенисенчи чарăну паллисем.

Тӳрĕ тата тӳрĕ мар пуплеве автор сăмахĕсемпе çыхăнтаракан глаголсем.

Цитата, ăна çырура чарăну паллисемпе палăртасси.

Эпиграф, унпа çырура тĕрĕс усă курасси.

Пайăр мар тӳрĕ пуплев.

Хутлă предложени

Хутлă предложени. Хутлă предложени çинчен пĕтĕмĕшле ăнлантарасси (хутлă предложение хутсăррисенчен уйăрмалли тĕп паллă). Хутлă предложенири хутсăр предложенисене çыхăнтармалли мелсем: союзсем, союзла сăмахсем, хыç сăмахсем, аффикссем, пайсен вырăнĕ-йĕрки, интонаци пĕрлĕхĕ.

Хутлă предложени тĕсĕсем: çыхăну паллисĕр хутлисем; çыхăну паллиллĕ хутлă предложенисем (сыпăнуллă, пăхăнуллă хутлисем).

Çыхăну паллисĕр хутлă предложенисем.Çыхăну паллисĕр хутлă предложенири хутсăр предложенисен çыхăнăвĕ, пĕлтерĕшĕ. Çыхăну паллисĕр хутлă предложенисенче чарăну палли лартасси.

Чĕлхе тата пуплев

Чӗлхепе пуплев хушшинчи тачă çыхăну. Пуплев тата хутшăну. Пуплев ĕçĕ-хĕлĕ. Чĕлхен функцирен килекен тĕсĕсем.

Стиль тĕсĕсем. Ĕçлĕ стиль.

Вĕреннине аса илсе пĕтĕмлетесси

Чăваш чĕлхи урокĕсен тематика планĕ. 7 класс

№	Урок темисем	Сехет шучĕ
1.	Чăваш чĕлхи – тĕрĕк чĕлхисенчен пĕри	1
2.	6-мĕш класра вĕреннине аса илни	1
Глагол. Глаголăн сăпатсăр формисем (18 сехет)		
3.	Глаголăн сăпатсăр формисем çинчен ăнлантарни	1
4.	Глаголăн инфинитив форми. Инфинитивăн тăтăшлăх форми	1
Причасти (9сехет)		
5.	Причастисем çинчен пĕтĕмĕшле ăнлантарни	1
6.	Глаголăн хальхи, иртнĕ причасти формисем.	1
7.	Сочинени «Илемлĕ-çке кĕр кунĕсем»	1
8.	Глаголăн пулас, пулмалли причасти формисем.	1
9.	Глаголăн çителĕклĕх причастийĕ	1
10	Причастисен палăрту формисем	1
11	Причастисене тĕрĕс çырасси. Словарь ĕçĕ.	1
12.	Причастисен вĕçленĕвĕ	1
13.	Тĕрĕслев диктанчĕ "Ывăл çитĕнтер, йывăç ларт"	1
Деепричасти (7 сехет)		
14.	Деепричастисем çинчен пĕтĕмĕшле ăнлантарни	1
15.	Деепричастисен пулăвĕ	1
16.	Тĕрĕслев диктанчĕ "Яла сăнсăрлатаççĕ"	1
17.	Деепричастисен пĕлтерĕшĕсем	1
18.	Пултарулăх ĕçĕ	1
19.	Глаголсене морфологи тĕлĕшĕнчен тишкерни	1
20.	Зачет урок	1
Пулăшу пĕлтерĕшлĕ пуплев пайĕсем. Хыç сăмахсем (5 сехет)		
21.	Хыç сăмахсем, вĕсен пĕлтерĕшĕсем	1
22.	«Чăвашсен музыка инструменчĕсем» презентацие хӳтĕлени	1
23.	Тулли мар пĕлтерĕшпе çӳрекен хыç сăмахсем	1
24.	Хыç сăмахсене морфологи тĕлĕшĕнчен тишкерни	1
25.	Тĕрĕслев диктанчĕ «Каçхи илем»	1
Союзсем (6 сехет)		
26.	Союзсем çинчен пĕтĕмĕшле ăнлантарни	1
27.	Союзсен ушкăнĕсем	1
28.	Сочинени евĕр изложени «Çĕмĕрт»	1
29.	Союзсене морфологи тĕлĕшĕнчен тишкерни. Творчество ĕçĕ.	1
30.	Союзсемпе çырура тĕрĕс усă курасси.Ăнлантару диктанчĕ.	1
31.	Çыру ĕçĕсенчи йăнăшсене тишкерни	1
Татăксем (4 сехет)		
32.	Татăксем çинчен пĕтĕмĕшле ăнлантарни	1
33.	Татăксене çырасси	1
34.	Татăксене морфологи тĕлĕшĕнчен тишкерни.	1
35.	Изложени "Çил-тăман"	1
Междомети (3 сехет)		
36.	Междометисем çинчен пĕтĕмĕшле ăнлантарни	1
37.	Междометисене çырасси. Морфологи тĕлĕшĕнчен тишкерни	1
38.	Тĕрĕслев диктанчĕ "Пăши"	1
Синтаксиспа пунктуаци. Чĕлхе тата культура. Предложени тата сăмах майлашăвĕ. Текст. (16 сех.)		

39.	Мĕн вăл чĕлхе? Мĕн вăл пуплев?	1
40.	Синтаксис пуплев мĕнле йĕркеленнине вĕрентни	1
41.	Сăнлав «Хĕл илемĕ»	1
42.	Предложенипе сăмах майлашăвĕ – пĕлтерĕшлĕ сыпăксем	1
43.	Предложенипе сăмах майлашăвĕ хушшинчи уйрăмлăхсем	1
44.	Пухнă материал çине таянса доклад çырасси	1
45.	Предложенири сăмахсен çыхăнăвĕ	1
46.	Сăмах майлашăвĕн тытăмĕ	1
47.	Анлă сăмах майлашăвĕ. Ансăр сăмах майлашăвĕ	1
48.	Сăмах майлашăвне тишкересси. Вĕреннине аса илни.	1
49.	Тĕрĕслев диктанчĕ "Уркенмен ăста пулать"	1
50.	Хутсăр предложенин хутшăнуран килекен тытăмĕ. Тема тата рема.	1
51.	Тĕрĕслев ĕçĕ.	1
52.	Шухăш тĕшши. Сăмахсен йĕрки тата текст	1
53.	Сыпăнчăклă, параллельлĕ тата хутăш текстсем	1
54.	Текст çырасси (288-мĕш хăнăхтару тăрăх)	1
Ыйтуллă тата ыйтусăр предложенисем (4 сехет)		
55.	Ыйтуллă тата ыйтусăр предложенисем	1
56.	Ыйтуллă предложенисен тĕсĕсем	1
57.	Ыйтусăр предложенисен ушкăнĕсем	1
58.	Тĕрĕслев диктанчĕ «Мĕн-ши вăл илем?»	1
Пурлă тата çуклă предложенисем (4 сехет)		
59.	Çуклă предложенисем. Çуклăх паллисем.	1
60.	Пурлă предложенисем	1
61.	Изложени «Хӳреллĕ пиллĕк»	1
62.	Çыру ĕçĕсенчи йăнăшсене тишкерни	1
Текст (3 сехет)		
63.	Текст стилĕсем	1
64.	Пуплев ăслăлăхĕн стилĕ	1
65.	Тĕрĕслев диктанчĕ «Чăваш чĕлхи – тăван чĕлхе»	1
Вĕреннине аса илни (3 сехет)		
66.	7-мĕш класра вĕреннине аса илни.	1
67.	7-мĕш класра вĕреннине аса илни.	1
68.	Пĕтĕмлетӳ урокĕ	1

Чăваш чĕлхи урокĕсен тематика планĕ. 8 класс

№	Урок теми	Урок шучĕ
1	***Тăван чĕлхе– асаттесен пехилĕ***	1
2	Вĕреннине аса илни	1
3	Вĕреннине аса илни	1
4	Тĕрĕслев диктанчĕ (Входн. контр.)	1
Предложенин тĕп тата кĕçĕн членĕсем		
5	Предложени членĕсем. Подлежащи	1
6	Сказуемăй	1
7	Подлежащипе сказуемăй çыхăнăвĕ	1
8	Подлежащипе сказуемăй хушшине тире лартасси	1
9	Предложенин кĕçĕн членĕсем. Определени	1
10	Изложени	1
11	Дополнени	1
12	Обстоятельство	1
13	Обстоятельство	1
14	Предложенисене членсем тăрăх тишкересси	1
15	Тĕрĕслев диктанчĕ	1
16	Тĕрĕслев ĕçĕнчи йăнăшсене тишкерни	1

Тĕп членсăр предложенисем		
17-18	Тĕп членсăр предложенисен тĕсĕсем	2
19	«Тĕп членсăр предложенисен тĕсĕсем» темăна пĕтĕмлетни	1
Кăткăсланнă хутсăр предложенисем		
20	Пĕр йышши членсем	1
21	Союзсемпе çыхăнакан пĕр йышши членсем	1
22	Пĕр йышши членсем çумĕнчи пĕтĕмлетӳ сăмахĕсем	1
23	Чĕнӳ	1
24-25	Изложени	2
26	Кӳртĕм сăмахсемпе предложенисем	1
27-28	Кӳртĕм сăмахсемпе предложенисене чарăну паллисемпе уйрăмлатасси	2
29	Сочинени	1
30	Диалог тата монолог	1
31	Тулли мар предложенисем	1
32	Тĕрĕслев диктанчĕ	1
Уйрăмлатнă сăмахсем		
33	Уйрăмлатни тенине епле ăнланмалла?	1
34-35	Уйрăмлату правилисем	2
36-37	«Хутсăр предложени» темăна вĕреннине аса илсе çирĕплетесси	2
Урăх çын сăмахĕсене пĕлтермелли мелсем		
38-39	Урăх çын сăмахĕсене пĕлтермелли тĕп мелсем	2
40-41	Тӳрĕ пуплевлĕ предложенисем	2
42	Диалог	1
43	Цитата тата эпиграф	1
44	Сочинени	1
45	Пайăр мар тӳрĕ пуплев	1
46-47	Изложени	2
Хутлă предложени		
48-49	Хутлă предложенин паллисем	2
50	Çыхăну паллисĕр хутлă предложенисем	1
51	Çыхăну паллисĕр хутлă предложенисенче чарăну паллисем лартасси	1
52	Çыхăну паллисĕр хутлă предложенисене тишкересси	1
53	Тĕрĕслев диктанчĕ	1
Чĕлхе тата пуплев		
54	Чĕлхепе пуплев хушшинчи тачă çыхăну	1
55	Пуплев тата хутшăну	1
56	Пуплев ĕçĕ-хĕлĕ	1
57	Сочинени	1
58-59	Чĕлхен функцирен килекен тĕсĕсем	2
60-61	Ĕçлĕ стиль	2
62-63	Изложени	2
64-65	8-мĕш класра вĕреннине аса илесси	2
66	Тĕрĕслев диктанчĕ	1
67	Тĕрĕслев ĕçĕнчи йăнăшсене тишкерни	1
Вĕреннине аса илсе пĕтĕмлетесси		
68	8-мĕш класра вĕреннине аса илсе пĕтĕмлетесси.	1